

Predmet C-565/22

Zahtjev za prethodnu odluku

Datum podnošenja:

26. kolovoza 2022.

Sud koji je uputio zahtjev:

Oberster Gerichtshof (Austrija)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

20. srpnja 2022.

Podnositelj revizije (prvotni tužitelj):

Verein für Konsumenteninformation

Druška stranka u revizijskom postupku (prvotni tuženik):

Sofatutor GmbH

Oberster Gerichtshof (Vrhovni sud, Austrija) kao sud nadležan za postupanje povodom revizije [omissis] u predmetu tužitelja, Verein für Konsumenteninformation (Udruga za informiranje potrošača), 1060 Beč, [omissis] protiv tuženika, društva Sofatutor GmbH, Njemačka, 10245 Berlin, [omissis] radi propuštanja i objave presude, povodom tužiteljeve revizije protiv presude Oberlandesgerichta Wien (Visoki zemaljski sud u Beču, Austrija) kao žalbenog suda od 18. ožujka 2022., GZ 5 R 141/2ly-30, kojom je izmijenjena presuda Handelsgerichta Wien (Trgovački sud u Beču, Austrija) od 23. lipnja 2021., GZ 30 Cg 29/20x-25, [omissis] donio je

R j e š e n j e

I. U skladu s člankom 267. UFEU-a, Sudu Europske unije upućuje se na odlučivanje sljedeće prethodno pitanje:

Treba li članak 9. stavak 1. Direktive 2011/83/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o pravima potrošača tumačiti na način da potrošač u slučaju „automatskog produženja” (članak 6. stavak 1. točka (o) Direktive) ugovora na daljinu ponovno ima pravo odustajanja?

II. [omissis][prekid postupka]

O b r a z l o ž e n j e:

A. Činjenično stanje

- 1 Tužitelj je u skladu s člankom 29. Konsumentenschutzgesetzes (Zakon o zaštiti potrošača, u daljnjem tekstu: KSchH) udruga ovlaštena na podnošenje tužbe.
- 2 Tuženik upravlja internetskom platformom za učenje namijenjenoj učenicima. On svoje usluge putem interneta nudi i na cijelom austrijskom državnom području te u obavljanju svoje poslovne djelatnosti s potrošačima u smislu članka 1. KschG-a, koji svoje prebivalište ili uobičajeno boravište imaju u Austriji, stalno stupa u kontakt u smislu sklapanja pravnih poslova. Točnije, tuženik s potrošačima sklapa ugovore na temelju svojih općih uvjeta poslovanja (u daljnjem tekstu: opći uvjeti).
- 3 Tužnikovim se općim uvjetima predviđa da se u slučaju prve narudžbe pretplate za platformu ta pretplata može 30 dana od dana sklapanja ugovora besplatno testirati i tijekom tog razdoblja u svakom trenutku raskinuti, da pretplata postaje naplatna tek nakon isteka tih 30 dana te da u slučaju izostanka raskida u roku od 30 dana počinje teći naplatno razdoblje pretplate ugovoreno tijekom procesa narudžbe.
- 4 U slučaju isteka naplatnog razdoblja pretplate, ako tuženik ili potrošač nisu pravodobno raskinuli pretplatu, pretplata se u skladu s općim uvjetima automatski produžuje za određeno vrijeme.
- 5 Tuženik povodom prvog sklapanja ugovora informira potrošače o pravu na raskid ugovora koje potrošači imaju zbog postojećeg sklapanja ugovora na daljinu (pravo odustajanja).

B. Stajališta stranaka iznesena u postupku i dosadašnji postupak

- 6 **Tužitelj** zahtijeva, u mjeri u kojoj je to značajno za postupak revizije, tuženiku naloži da „u poslovnom prometu s potrošačima u slučaju produženja ugovornog odnosa na određeno vrijeme u prodaji na daljinu jasno i razumljivo informira potrošače o uvjetima, rokovima i postupku ostvarenja prava na raskid ugovora, i to stavljajući na raspolaganje uzorak obrasca za odustajanje ili da primijeni istovrsne prakse”. Tužitelj zastupa stajalište da iz teksta članka 9. Direktive nije razvidno ograničenje na prvo sklapanje ugovora. Stoga potrošač prema njegovu mišljenju i u slučaju prelaska probne pretplate u redovnu pretplatu te u slučaju produženja redovne pretplate ima pravo na raskid ugovora (pravo odustajanja) u skladu s odredbom članka 11. FAGG-a kojim se prenosi članak 9. Direktive (Fern- und Auswärtsgeschäfte-Gesetz, Savezni zakon o ugovorima na daljinu i ugovorima sklopljenima izvan poslovnih prostorija; u daljnjem tekstu: FAGG). O tom drugom pravu na raskid (pravo odustajanja) tuženik potrošače ne informira. Time on krši obvezu informiranja u skladu s člankom 4. stavkom 1. točkom 8. FAGG-a, od čega se u skladu s člankom 28.a stavkom 1. KshG-a treba suzdržati.

- 7 **Tuženik** se usprotivio tom zahtjevu za propuštanje. On je zauzeo stajalište da predviđena automatska produženja ugovora nisu po drugi put uspostavila pravo potrošača na raskid ugovora (pravo odustajanja) pa stoga on o takvom pravu nije ni dužan informirati.
- 8 **Prvostupanjski sud** presudio je, u mjeri u kojoj je to u ovom predmetu relevantno, protiv tuženika u skladu s tužbenim zahtjevom.
- 9 **Žalbeni sud** izmijenio je presudu
u mjeri u kojoj je to u ovom predmetu relevantno, na način da je odbio tužbeni zahtjev.
- 10 Protiv te je odluke usmjerena **tužiteljeva revizija** podnesena Oberster Gerichtshofu (Vrhovni sud) koju je žalbeni sud dopustio.

C. Relevantne odredbe

Članak 2. točka 7., članak 6. stavak 1. točke (h) i (o) i članak 9. stavak 1. Direktive o pravima potrošača glase, uključujući naslov:

Članak 2.

Definicije

Za potrebe ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije:

[...]

(7) „ugovor na daljinu” znači ugovor sklopljen između trgovca i potrošača na temelju organiziranog sustava prodaje ili pružanja usluga na daljinu bez istovremene fizičke prisutnosti trgovca i potrošača, isključivo uz korištenje jednog ili više sredstava daljinske komunikacije do, uključno, trenutka u kojem se sklapa ugovor;

Članak 6.

Obveze informiranja kod ugovora na daljinu i ugovora sklopljenih izvan poslovnih prostorija

1. Prije nego što ugovor na daljinu ili ugovor sklopljen izvan poslovnih prostorija ili bilo koja odgovarajuća ponuda postanu obvezujući za potrošača, trgovac na jasan i razumljiv način pruža kupcu sljedeće informacije:

[...]

(h) kada postoji pravo odustajanja, uvjete, istek roka i postupke za ostvarivanje toga prava u skladu s člankom 11. stavkom 1. kao i uzorak obrasca za odustajanje određen u Prilogu I.(B);

[...]

(o) kada je to primjenjivo, trajanje ugovora ili, ako je ugovor sklopljen na neodređeno vrijeme ili se automatski produžuje, uvjete raskida ugovora;

Članak 9.

Pravo odustajanja

1. Osim kad se primjenjuju izuzeci predviđeni u članku 16., potrošač ima rok od 14 dana da odustane od ugovora na daljinu ili ugovora sklopljenog izvan poslovnih prostorija, a da za to ne navede nikakav razlog i da ne snosi troškove osim troškova predviđenih u članku 13. stavku 2. i članku 14.

Članak 3. točka 2., članak 4. stavak 1. točke 8. i 14. te članak 11. stavak 1. austrijskog Fern- und Auswärtsgeschäfte-Gesetza (Savezni zakon o ugovorima na daljinu i ugovorima sklopljenima izvan poslovnih prostorija; u daljnjem tekstu: FAGG) glase, uključujući naslov:

Definicije

Članak 3. U ovom saveznom zakonu primjenjuju se sljedeće definicije

[...]

2. „ugovor na daljinu” znači ugovor sklopljen između trgovca i potrošača na temelju organiziranog sustava prodaje ili pružanja usluga na daljinu bez istovremene fizičke prisutnosti trgovca i potrošača, isključivo uz korištenje sredstava daljinske komunikacije do, uključno, nastanka ugovora

Sadržaj obveze informiranja; pravne posljedice

Članak 4. 1. Prije nego što ugovor ili izjava o prihvatu ugovorne obveze postanu obvezujući za potrošača, trgovac na jasan i razumljiv način pruža kupcu sljedeće informacije:

[...]

(8) ako postoji pravo na raskid ugovora, o uvjetima, rokovima i postupku za ostvarivanje tog prava, i to stavljajući na raspolaganje uzorak obrasca za odustajanje kako je određen u Prilogu I.(B),

[...]

(14) kada je to primjenjivo, trajanje ugovora ili uvjete raskida ugovora ako je ugovor sklopljen na neodređeno vrijeme ili se automatski produžuje,

Pravo na raskid ugovora i rok za raskid ugovora

Članak 11. 1. Potrošač može odustati od ugovora na daljinu ili ugovora sklopljenog izvan poslovnih prostorija u roku od 14 dana a da za to ne navede nikakav razlog.

[...]

D. Obrazloženje zahtjeva za prethodnu odluku

- 11 Odluka o sporu uvelike ovisi o tumačenju članka 9. stavka 1. Direktive na kojem se treba temeljiti tumačenje članka 11. stavka 1. FAGG-a.
- 12 U skladu s pripremnim aktima koji se odnose na članak 11. FAGG-a, pravo na raskid ugovora nije ograničeno na prvo sklapanje ugovora između trgovca i potrošača, nego se FAGG može primjenjivati i na produženje postojećeg ugovora, ali sklopljenog na određeno vrijeme ili na sadržajne izmjene postojećeg ugovora ako se ugovore prodajom na daljinu ili izvan poslovnih prostorija i stoga rezultiraju potrošačevim pravom na raskid u pogledu ugovorenog produženja ili izmjene ugovora [omissis].
- 13 Pozivajući se na pripremljene akte zakona, u literaturi se zastupa stajalište da je pravo na raskid ugovora moguće i u slučaju sadržajne izmjene ili (posebno ugovorenog) produženja ugovornog odnosa, neovisno o tome kako do njega došlo, ugovorom sklopljenim izvan poslovnih prostorija ili ugovorom sklopljenim prodajom na daljinu [omissis]. U slučaju da se pristanak potrošača daje fiktivnom suglasnošću, potrošač mora posebno biti upozoren na značenje svojeg ponašanja [omissis].
- 14 U literaturi postoje dvojbe oko toga da *automatsko* produženje ugovora sklopljenog na daljinu ponovno dovodi do prava na raskid ugovora (pravo odustajanja). Upućuje se na činjenicu da se člankom 6. stavkom 1. točkom (o) Direktive predviđa samo obveza informiranja koja se odnosi na „kada je to primjenjivo, trajanje ugovora ili, ako je ugovor sklopljen na neodređeno vrijeme ili se automatski produžuje, uvjete raskida ugovora”, međutim, u toj odredbi nije riječ o pravu odustajanja, odnosno informiranju o odustajanju, iako se bavi automatskim produženjem ugovora. Osim toga, osporava se stajalište da automatsko produženje (drugog) „ugovora na daljinu” ima značenje u smislu članka 2. točke 7. Direktive. To se obrazlaže time da se ne „sklapa” (drugi) ugovor, nego se prvi ugovor jednostavno ne raskida (te se na taj način produžuje njegovo trajanje kao što je njime i predviđeno), kao i time da u slučaju automatskog produženja ugovora ne može biti riječ o „isključivo uz korištenje sredstava daljinske komunikacije” u smislu zakonske definicije „ugovora na daljinu”. Naposljetku se navodi da u slučaju automatskog produženja ugovora više ne postoji rizik uobičajen pri prodaji na daljinu (kojim se objektivno opravdava pravo odustajanja) (vidjeti uvodnu izjavu 37. Direktive). Potrošač je u ovom slučaju već dostatno upoznat s robom ili uslugom te je već povodom sklapanja prvotnog ugovora dovoljno informiran o mogućnosti produženja [omissis].

15 Sud Europske unije je odlučio da članak 2. točku (a) Direktive 2002/65/EZ o trgovanju na daljinu financijskim uslugama koje su namijenjene potrošačima treba tumačiti na način da sporazum o izmjeni ugovora o zajmu nije obuhvaćen pojmom „ugovor o financijskim uslugama” u smislu te odredbe ako se sporazumom o izmjeni samo mijenja prvotno ugovorena kamatna stopa, a ne produljuje se trajanje navedenog zajma niti se mijenja njegov iznos, i ako su prvotne odredbe ugovora o zajmu predviđale sklapanje takvog sporazuma ili, u slučaju da on ne bude sklopljen, primjenu promjenjive kamatne stope. (Sud, C-639/18, predmet *Sparkasse Südholstein*).

16 Prema ocjeni Oberster Gerichtshofa (Vrhovni sud)

u pogledu uvodno postavljenog pitanja ne postoji *acte clair* čak i ako u literaturi izneseni argumenti ne idu u prilog pravu odustajanja te za predmetni slučaj može biti korisna odluka Suda u predmetu C-639/18 [omissis]. Oberster Gerichtshof (Vrhovni sud) stoga se kao sud posljednjeg stupnja smatra obveznim podnijeti zahtjev za prethodnu odluku (vidjeti RS0082949).

[omissis] 20. srpnja 2022.

[omissis]